

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta LULUCF-asetuksen ja hallintomalliasetuksen muuttamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta LULUCF-asetuksen ja hallintomalliasetuksen muuttamisesta (U 49/2021 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Lotta Heikkonen, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Tuomo Kalliokoski, ympäristöministeriö
- Euroopan parlamentin jäsen Ville Niinistö, Euroopan parlamentti
- Euroopan parlamentin jäsen Henna Virkkunen, Euroopan parlamentti
- johtaja Pekka Ripatti, Energiavirasto
- tutkimusprofessori Raisa Mäkipää, Luonnonvarakeskus
- professori Heli Peltola, Suomen ilmastopaneeli
- kehittämisspäälikkö Riitta Pipatti, Tilastokeskus
- toimitusjohtaja Harri Laurikka, Bioenergia ry
- energia-asiantuntija Anssi Kainulainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- metsäjohtaja Karoliina Niemi, Metsäteollisuus ry
- suojeluasiantuntija Liisa Toopakka, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Euroopan parlamentin jäsen Laura Huhtasaari, Euroopan parlamentti
- Luonnonvarakeskus
- Suomen Luontopaneeli
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Turvetuottajat ry

Valiokunnan lausunto YmVL 29/2021 vp

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Eurooppaneuvosto hyväksyi -55 %:n vähennystavoitteen 11.12.2020. Komissio julkisti 4.7.2021 lainsäädäntöpakettin (55-valmiuspaketti), jolla se pyrkii varmistamaan, että EU saavuttaa tämän tavoitteen. Osana 55-valmiuspakettia komissio antoi ehdotuksen LULUCF-asetuksen ja hallintomalliasetuksen muuttamisesta.

Valtioneuvoston kanta

55-valmiuspaketista julkaistun komission tiedonannon E-kirjeen käsittelyn yhteydessä EU ministerivaliokunta (3.9.2021) linjasi, että Suomi on osana Euroopan unionia sitoutunut Pariisin ilmastopimukseen. Tavoite edellyttää pitkän aikavälin ilmastotoimien rakentamista siten, että EU:n hiilineutraalius saavutetaan sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla ennen vuotta 2050. Osana tätä tavoitetta valtioneuvosto pitää tärkeänä, että 55-valmiuspaketista käytävien neuvottelujen lopputuloksena kokonaisuudessaan saavutetaan vuodelle 2030 asetettu vähintään 55 % ilmastotavoite, joka voidaan myös ylittää.

Valmiuspaketin ehdotuksilla on lukuisia ristikkäisvaikutuksia, ja valtioneuvosto korostaa, että valmiuspaketin kunnianhimoitason ylläpitäminen kokonaisuutena tulee varmistaa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että neuvottelut edistyvät ripeästi, jotta toimeenpanolle jää riittävästi aikaa. Samalla valtioneuvosto korostaa, että 55-valmiuspaketti myös ohjaa EU:n siirtymää kohti ilmastoneutraalia taloutta. Siirtymä tulee toteuttaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä, vaikuttavalla ja kustannustehokkaalla tavalla huomioiden luontokadon ehkäisyyn, digitalisaatioon sekä siirtymän oikeudenmukaisuuteen liittyvät näkökohdat.

Valtioneuvosto arvioi ehdotuksia kansallisen ja eurooppalaisen kokonaisedun näkökulmasta. Ilmastovaikutusten lisäksi ehdotusten tulee monipuolisesti huomioida vaikutukset muun muassa kilpailukykyyn, valtion tulokertymään ja Suomen maksuihin EU:lle. Lisäksi on tärkeää systemaattisesti arvioida päätösten vaikutuksia kansalaisten hyvinvointiin.

Valtioneuvosto korostaa, että nieluilla on merkittävä, mutta rajallinen rooli ilmastomuutoksen torjunnassa.

Valtioneuvosto katsoo, että LULUCF-ehdotuksessa tulisi kannustaa varastojen ja nielujen vahvistamiseen voimassa olevaa lainsäädäntöä paremmin sekä mahdollistaa niiden huomioonottaminen taakanjakosektorilla joustoina kuten nykyisessä järjestelmässä. Suomi pitää tärkeänä, että tulevaisuudessa maankäyttösektorin hiilinielut ja varastot otetaan todenmukaisesti huomioon ilmastolaskelmissa. Komission ehdotus vastaa näitä lähtökohtia.

Valtioneuvosto toteaa, ettei asetusehdotuksella näytettäisi luotavan järjestelmää, jolla muiden maiden päästövähennystavoitteita kompensoitaisiin suomalaisten nielujen avulla. Valtioneuvosto pitää kuitenkin jatkoneuvotteluissakin edelleen tärkeänä yleistä periaatetta, jonka mukaan EU-

Valiokunnan lausunto YmVL 29/2021 vp

tasoisessa LULUCF-sektorin sääntelyssä ei tule luoda tilannetta jossa jokin maa voi hyötyä Suomen metsänieluista ja jättää niiden avulla päästövähennyksiä tekemättä.

Kausi 2021—2025:

Valtioneuvosto pitää hyvänä sääntelyn ennustettavuuden näkökulmasta, että kaudella 2021-2025 jatketaan voimassa olevan LULUCF-asetuksen mukaisen laskentatavan soveltamista. Valtioneuvosto pitää myönteisenä, että komission asetusehdotuksessa selkiinnytään Suomelle myönnetyn erillisjouaston käyttöä.

Kausi 2026—2030:

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta siirtyä yksinkertaisempaan laskentajärjestelmään, joka perustuu maankäyttösektorin raportoituihin päästö- ja poistumatietoihin. Raportointitiedon käyttäminen LULUCF-asetuksen seurannassa selkeyttää maankäyttösektorin päästöjen ja poistumien laskentaa sekä keventää raportoinnista ja laskennasta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Valtioneuvosto toteaa, että eurooppalaisen ilmastolain vuoden 2030 nettopäästövähennystavoitteessa hyväksi luettava nielujen aikaansaamien poistumien määrä on -225 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Valtioneuvosto toteaa lisäksi, että LULUCF-asetuksen muutosehdotuksessa ehdotettu EU-tason poistumataavoite -310 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia on korkeampi kuin viime vuosien jäsenvaltioiden raportoima yhteenlaskettu nettonielun määrä (keskimäärin 268 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuosina 2016—2018). Tavoite tukee osaltaan nielujen vahvistamista osana Pariisin ilmastopimuksen toimeenpanoa ja EU:n hiilineutraaliuden saavuttamista vuonna 2050. Valtioneuvosto voi hyväksyä ehdotetun -310 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin EU:n yhteisen velvoittavan nielutavoitteen, mutta ei puolla sen tarkastamista ylöspäin nyt annetun komission ehdotuksen jatkoneuvotteluissa. Valtioneuvosto korostaa, että ilmastolainsäädännön ensisijaisena tavoitteena tulee olla päästöjen vähentäminen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kunkin jäsenvaltion vastuulla on jäsenmaille määritellyn nielutavoitteen saavuttaminen.

Valtioneuvosto pitää komission ehdotuksen perusteita jäsenmaakohtaisen nielutavoitteiden muodostamiseksi ymmärrettävänä. Suomelle esitetty maankäyttösektorin velvoite -17,754 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuodelle 2030 on yhdensuuntainen Suomen oman kansallisen hiilineutraalisuustavoitteen kanssa. Valtioneuvosto katsoo, että komission Suomelle esittämä vuoden 2030 asetukseen kirjattu velvoite on riittävä, eikä näe perusteita sen määrälliselle korottamiselle nyt annetun komission ehdotuksen jatkoneuvotteluissa. Valtioneuvosto pitäisi lisäksi hyvänä, jos kullekin jäsenvaltiolle asetettaisiin tavoite saavuttaa vähintään maankäyttösektorin hiilineutraalisuus vuoteen 2030 mennessä. Valtioneuvosto voi kuitenkin hyväksyä jäsenmaakohtaisen määrittelyn liitteen 2 mukaisesti osana 55-valmiuspaketin kokonaisratkaisua.

Maankäyttösektorin toimenpiteiden pitkäjänteisen luonteen ja sääntelyn ennakoitavuuden vuoksi valtioneuvosto pitäisi hyödyllisenä, jos vuosien 2026—2029 nielutavoitteen kehityspolku määritettäisiin jo osana tämän asetusehdotuksen käsittelyä. Täten ei muodostuisi tarvetta komission

Valiokunnan lausunto YmVL 29/2021 vp

esittämällä tavalla 4 artiklan 3 kappaleessa oleville täytäntöönpanoasetuksille jäsenvaltioiden kasvihuonekaasujen lineaarisesta kehityspolusta ja vuosittaisista poistumatavoitteista. Komission esityksessä valitut tarkastelujaksot ja jakotapa tavoitteiden jäsenmaakohtaisissa määrittelyissä voivat johtaa siihen, että jäsenmaiden kesken on merkittäviä eroja tavoitetasoissa. Valtioneuvosto toteaa, että maankäyttösektorin laskentajärjestelmässä on huomioitava laskennan ja toimien riskit, epävarmuudet ja vuosittaiset vaihtelut. Valtioneuvosto pitää tarpeellisena tarkastella mahdollisten luonnontuhojen huomioonottamista laskennassa ja on avoin tarkastelemaan komission esitystä uusiksi maankäytön joustomahdollisuuksiksi. Valtioneuvosto toteaa, että maankäyttösektorin sisäisiä sekä taakanjakosektorin välisiä joustoja tulee edelleen selvittää käsittelyn edetessä.

Valtioneuvosto toteaa, että maankäyttösektorin liittyvä raportointi ja seuranta tulee olla mahdollisimman tarkoituksenmukaista ja kustannustehokasta sekä yhdenmukaista hallitusten välisen ilmastopaneelin (IPCC) ohjeistuksen ja YK-ilmastosopimuksen raportointikäytäntöjen kanssa. Täten valtioneuvosto arvioi komission esityksen liitteessä 3 ehdottamaa raportointivelvoitteen laajentamisesta jatkokäsittelyssä suhteessa sen mahdollisesti jäsenmaille aiheuttamaan lisätaakkaan.

Kausi 2031–2035

Valtioneuvosto yhtyy komission arvioon, että maatalouden päästöjen vähentäminen on haastavaa. Valtioneuvosto on valmis tarkastelemaan komission ehdotusta ilmastolaskenta-arkkitehtuurin muutokseksi, jolla taakanjakosektorin maatalouden päästöt siirretään maankäyttösektorin päästöjen ja poistumien kanssa yhteiseen AFOLU-sektoriin vuoden 2030 jälkeisellä ajalla. AFOLU-sektorin käyttäminen laskennassa mahdollistaa maatalouden ilmastotoimenpiteiden kokonaisvaltaisemman tarkastelun, koska tällä hetkellä maatalouden ilmastoimia tarkastellaan osana sekä taakanjako- että LULUCF-sektoria. Valtioneuvosto on valmis tarkastelemaan AFOLU-sektorin laskentatavan tarkempaa kehittämistä komission tulevan ehdotuksen pohjalta. Valtioneuvosto muodostaa kannan tähän esitykseen, kun komissio esittelee sen. On tärkeä pyrkiä varmistamaan, että kukin maa edistää ilmastotoimenpiteitä kaikilla sektoreilla.

Komission toimivaltaan liittyvät kannat koskien 9 ja 15 artiklaa

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotukseen sisältyvien valtuutussäännösten tulee olla selkeitä ja tarkkarajaisia. Lähtökohtaisesti ehdotetut delegointisäännökset ja täytäntöönpanosäännökset koskien 9 artiklan 2 kappaletta ja 15 artiklan ensimmäistä kappaletta täyttäisivät nämä vaatimukset ja olisivat perusteltuja. Niiden asianmukaisuutta arvioidaan kuitenkin vielä tarkemmin jatkokäsittelyssä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Asetusehdotuksella pyritään sisällyttämään nykyistä yksinkertaisemmin ja joustavammin maankäyttösektori (AFOLU, agriculture, forestry and land use) ilmastopolitiikan kehykseen sekä maankäyttösektorin ilmastoneutraaliuteen EU:ssa vuoteen 2035 mennessä. Valiokunta katsoo

Valiokunnan lausunto YmVL 29/2021 vp

valtioneuvoston kantaan yhtyen, että LULUCF-ehdotuksessa on tärkeää kannustaa varastojen ja nielujen vahvistamiseen ja mahdollistaa niiden huomioon ottaminen taakanjakosektorilla joustoina, kuten nykyisinkin. Maankäyttösektorin hiilinielut ja varastot tulee ottaa todenmukaisesti huomioon ilmastolaskelmissa ja luopua referenssivuosiin perustuvista laskennallisista vertailutasoista. Kokonaisuuden kannalta on jatkossa tärkeää, ettei EU-tasoinen sääntely johda siihen, että jokin muu EU:n jäsenvaltio voi jättää päästövähennyksiä tekemättä hyödyntämällä Suomen metsänieluja. Tämä on tärkeää, koska ehdotuksessa kaikilla jäsenmailla ei ole hiilinieluelvoitetta vuodelle 2030.

Valiokunta korostaa, että ehdotuksen oikeansuuntaisuudesta huolimatta sen kaikkia vaikutuksia on vaikea arvioida, sillä esimerkiksi joustokeinojen käyttöön ja sektorikohtaisiin velvoitteisiin liittyvät seikat tarkentuvat vasta myöhemmässä käsittelyvaiheessa. Muihin sektoreihin verrattuna myös suuret maankäyttösektorin päästöjen ja poistumien muutoksiin liittyvät luonnonprosessien ja markkinoiden kehityksen vaihtelut hankaloittavat ehdotuksen vaikutusten arviointia. Suomessa on kuitenkin yksi parhaista metsätietojärjestelmistä, sillä valtakunnan metsien inventointi on aloitettu vuonna 1921, ja metsien tilaa on siitä lähtien seurattu systemaattisesti. Suomen metsien puuston kasvu on tällä hetkellä noin kaksi kertaa suurempi kuin se oli 1900-luvun alussa. Samalla puuston tilavuus on kasvanut 1 500 miljoonasta kuutiosta 2 300 miljoonaan kuution, vaikka metsäpinta-ala on pysynyt lähes muuttumattomana. Nämä luvut osoittavat, että metsiä voidaan hyödyntää taloudellisesti samalla kun puuston tilavuus kasvaa. Ehdotuksen myös arvioidaan lisäävän merkittävästi hallinnollista taakkaa erilaisten raportointivelvoitteiden muodossa erityisesti kasvihuonekaasujen inventaariojärjestelmän vastuuyksiköille eli Luonnonvarakeskukselle ja Tilastokeskukselle. Valiokunta pitää tärkeänä, että turhia hallinnollisia kustannuksia ja siten lisäresurssien tarvetta voidaan välttää.

Valtioneuvoston tavoin valiokunta korostaa komission useiden samansuuntaisten ehdotusten yhteisvaikutusten tunnistamisen tärkeyttä, jotta 55-valmiuspaketin päästövähennyksiä koskevan tavoitetaso saavuttaminen voidaan varmistaa ja mahdollisuuksien mukaan myös ylittää. Valiokunta korostaa vielä erityisesti viitaten Glasgow'n ilmastokokouksen loppuasiakirjaan, että kun kaikki maat ovat nyt sitoutuneet tarkastelemaan vuosittain kansallisia panoksiaan (NDC) 1,5 °C:een tavoitteen valossa, tulee myös EU:n pyrkiä ilmastotoimissaan eurooppalaisen ilmastolain mukaiseen yhteiseen vähintään 55 %:n päästövähennystavoitteeseen eli pyrkiä se myös aktiivisesti ylittämään.

Valiokunta korostaa, että ilmastotoimien kokonaisuus on rakennettava siten, että tavoite saavutetaan sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästi tavalla, joka on myös kustannustehokas ja ottaa huomioon luontokadon ehkäisemiseen, digitalisaatioon ja siirtymän oikeudenmukaisuuteen liittyvät näkökohdat. Valiokunta korostaa, että ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tärkeintä on pyrkiä vähentämään todellisia päästöjä. Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuitenkin samanaikaisesti hiilidioksidipäästöjen vähentämisen kanssa ekosysteemien hiilinielujen vahvistamista. Rajallisuudestaan huolimatta LULUCF-nettonielujen vahvistaminen on tärkeä ja kustannustehokas tapa vähentää nettopäästöjä ilmakehään lähitulevaisuudessa. Metsä toimii nieluna, kun sen hiilivarasto kasvaa eli puustoon ja maaperään sitoutuu hiiltä enemmän kuin siitä vapautuu hiiltä puiden oman hengityksen, maaperän prosessien ja hakkuiden seurauksena. Hiilinielun vahvistaminen tarkoittaa hiilivaraston kiihtyvää kasvua. Jos nielu on vakio, kasvaa hiilivarasto tasaisesti.

Valiokunnan lausunto YmVL 29/2021 vp

Maankäyttösektorin tarkastelu ensimmäisellä kaudella vuosina 2021—2025

Ensimmäisellä kaudella 2021—2025 jäsenvaltiot velvoitetaan vastaamaan siitä, että maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöt eivät ylitä poistumia (ns. no-debit-sääntö). Valiokunta pitää olennaisena sitä, että kunkin jäsenvaltion vastuulla on sille määritellyn nielutavoitteen saavuttaminen. Ensimmäisellä kaudella jatketaan voimassa olevan LULUCF-asetuksen mukaisen laskentatavan soveltamista, joka on ennustettavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukaista. Valiokunta kannattaa myös valtioneuvoston tavoin ehdotusta siirtyä yksinkertaisempaan tilinpitojärjestelmään, joka perustuu maankäyttösektorin raportoituihin päästö- ja poistumatietoihin, sekä sitä, että asetusehdotuksessa selkiinnytään Suomelle myönnetyn erillisjoustopäästön käyttöä.

Ehdotus sisältää uusia sektoreiden välisiä joustoelementtejä, joiden hyödyntäminen mahdollistaa päästövähennystoimien kustannustehokkuuden parantamisen. Tämä on tarpeen, sillä päästövähennysten rajakustannukset ovat mahdollisesti nousemassa taakanjakosektorilla jyrkästikin. Jäsenvaltioilla tulee olla mahdollisuus tehdä kansallisesti päätöksiä siitä, miten päästövähennystoimia kohdennetaan eri sektoreille. Mahdollisuus jäsenvaltioiden välisiin vaihdantamekanismeihin on myös tärkeää säilyttää, koska jäsenvaltioilla on erilaiset valmiudet päästöjen vähentämiseen. Joustava toimintamalli mahdollistaa myös kustannustehokkaat ratkaisut päästöjen vähentämiseen ja nielujen kasvattamiseen eri maissa.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että erityisesti vapaaehtoisen joustoreservin laajuus riippuu osallistuvien jäsenmaiden määrästä ja toteutuksen yksityiskohdat ja niiden vaikutukset ovat toistaiseksi epäselviä. Onkin tärkeää varmistaa myös se, ettei joustojen laaja käyttö johda päästövähennysten kunnianhimon tason laskuun.

Metsien aktiivisella hoidolla tulee olemaan merkittävä rooli Suomen tavoitteen saavuttamisessa. Komission LULUCF-asetusehdotuksessa on kirjaus (Liite III), joka lisää biologiseen monimuotoisuuteen liittyvien piirteiden ja tunnuslukujen sekä hiilitaseiden yhtäaikaista seuranta- ja raportointia. Valiokunta pitää hyvänä pyrkimystä ottaa nykyistä paremmin huomioon eri toimien ilmasto- ja luontovaikutusten positiiviset ja negatiiviset yhteisvaikutukset. Valiokunta korostaa, että ilmastonmuutos ja luontokato liittyvät erottamattomasti toisiinsa ja nielupolitiikassa on otettava huomioon myös luontokadon ehkäisemiseen liittyvät näkökulmat.

Valiokunta katsoo, että nielupolitiikan kehittämisessä yleisemminkin on tärkeää varmistua myös siitä, että se ei johda fossiilisia korvaavien puupohjaisten, ilmastoystävällisten tuotteiden valmistamisen rajoittamiseen.

Nykyisen järjestelmän kehittäminen vuosina 2026—2030

Toisella kaudella 2026—2030 asetetaan EU:n yhteinen tavoite (-310 Mt CO₂-ekv) sektorin kasvihuonekaasujen nettopoistumalle vuodelle 2030, joka jaetaan jäsenvaltioiden kesken. Nykyisen asetuksen monimutkaisuutta ja läpinäkymättömyyttä erityisesti metsien vertailutasojen laskentojen yhteydessä on laajasti pidetty haasteena. Komissio antaa ehdotuksen mukaan vuonna 2025 täytäntöönpanoasetuksen, jossa määritetään lineaarinen kehityspolku vuosien 2026—2029 jäsenvaltiokohtaisille tavoitteille siten, että vuotta 2030 koskevat tavoitteet saavutetaan. Kehityspolun aloituspisteenä olisi vuosien 2021—2023 varmistettujen päästöjen ja poistumien keskiarvo.

Valiokunnan lausunto YmVL 29/2021 vp

Myönteisenä voidaan pitää myös sitä, että raportointitiedon käyttäminen LULUCF-asetuksen seurannassa selkeyttää maankäyttösektorin päästöjen ja poistumien laskentaa sekä keventää raportoinnista ja laskennasta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Valiokunta pitää esitettyjä muutoksia pääasiallisesti oikeansuuntaisina. Suomen osuus velvoitteesta olisi 17,8 Mt CO₂-ekv vuonna 2030, eli se pienenee nykyisestä. Valiokunta toteaa, että vuoden 2035 kansallisen hiilineutraaliustavoitteen yhteydessä lähtökohtana pidettiin noin -21 milj. CO₂-ekv:tä, joten kansallisten tavoitteiden voi katsoa olevan tätä kunnianhimoisemmat. Kokonaistavoitteen kannalta on siten todennäköisesti tarkoituksenmukaista pyrkiä velvoitetason ylittämiseen sekä kansallisesti asetetun tavoitteen saavuttamiseksi että asetuksen joustojen hyödyntämisen mahdollistamiseksi taakanjakosektorilla. Lisätoimia tarvitaan siis kansallisen -21 milj. CO₂-ekv:n tavoitteen saavuttamiseksi.

Valiokunta toteaa, että Suomessa turvepelletit ovat merkittävä maataloussektorin päästölähde. Sääntelyn kannalta keskeisin muutos on se, että myös maatalouden päästövähennyksillä on merkitystä eli jäsenmaa voi käyttää sekä peltomaiden päästövähennyksiä että metsien hiilinieluja tavoitteen saavuttamisessa. Jos maatalouden päästövähennyksiin ei ohjata ja maataloustuilla kannustetaan laajaperäiseen viljelyyn ja uusien turvepeltojen raivaukseen, tavoitteen toteutumiseksi tarvitaan nykyistä suurempi metsien hiilinielu.

Maankäyttösektorin laajentuminen vuosina 2031–2035

Kolmannella kaudella eli vuodesta 2031 eteenpäin LULUCF-asetuksen soveltamisalaa laajennetaan koskemaan myös taakanjakosektorin maatalouden muita kuin hiilidioksidipäästöjä (metaania ja typpidioksidia), jolloin kaikki maankäyttösektorin kasvihuonekaasut ovat saman laskenta- ja tilinpitojärjestelmän piirissä. Tavoitteena on, että uusi maankäyttösektori AFOLU olisi hiilineutraali vuonna 2035 ja siitä eteenpäin tavoitellaan hiilinegatiivisuutta. Ehdotuksella pyritään AFOLU-sektorin ilmastoneutraaliuteen EU:ssa vuoteen 2035 mennessä ja liittämään se nykyistä suuremmin ilmastopolitiikan kehykseen sekä järjestelmän yksinkertaistamiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kaikki jäsenmaat tekevät hiilensidontaa lisääviä toimia niin maataloudessa, metsätaloudessa kuin maankäytössäkin riippumatta maan maankäytön rakenteesta.

Vuodesta 2036 lähtien yhdistetyn sektorin on tuotettava lisää hiilipoistumia muiden sektorien jäljellä olevien päästöjen tasapainottamiseksi hiilipoistumien sertifiointijärjestelmän pohjalta. Valiokunta korostaa tarvetta valmistautua hiilinielujen kansainvälisten sertifiointijärjestelmien käyttöön ja kehittämiseen, joka mahdollistaisi kestävien liiketoimintamallien luomisen hiilinielujen lisäämiseen.

Valiokunta pitää myös maatalouden päästöjen vähentämistä haastavana, mutta välttämättömänä. On tärkeää kehittää keinoja tähän sekä ilmastolaskenta-arkkitehtuurin muutokseksi, jolla taakanjakosektorin maatalouden päästöt siirretään maankäyttösektorin päästöjen ja poistumien kanssa yhteiseen AFOLU-sektoriin vuoden 2030 jälkeisellä ajalla. Valiokunta katsoo, että on tarpeen kehittää pelisääntöjä kestävästi hiilensidontaa lisäävälle hiilisertifiointille, joka ei heikennä päästövähennystavoitteiden saavuttamista. On myös tärkeää kehittää maanomistajien mahdollisuuksia lisätä hiilinieluja niin maataloudessa kuin metsätaloudessakin.

Valiokunnan lausunto YmVL 29/2021 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 18.11.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juha Sipilä kesk
varapuheenjohtaja Tiina Elo vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Kai Mykkänen kok (osittain)
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Ari Torniainen kesk
varajäsen Hanna Huttunen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos

Valiokunnan lausunto YmVL 29/2021 vp
Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Esityksen mukaan maatalous otettaisiin vuodesta 2031 alkaen mukaan LULUCF-sektorin laskentaan. Tästä seuraisi, että kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen maataloussektorilla tulisi pakolliseksi. Vaadittujen päästötavoitteiden aikaansaaminen olisi hyvin vaikeaa. On niin ikään pidettävä mahdollisena, että sitovia tavoitteita ei voida saavuttaa ilman maatalouden alasajoa. Esitys saattaisi siten vaarantaa myös suomalaisten korkean elintarvikeomavaraisuuden, ruokaturvan ja ruoantuotannon kannattavuuden. Perussuomalaisten mielestä kansallinen liikkumavara on tässä asiassa riittämätöntä.

Toisaalta tulee muistaa sekin tosiasia, että esityksen mukaan komissio antaisi täytäntöönpanosäädöksen jäsenmaiden kasvihuonekaasujen kehityspolusta ja vuosittaisista poistumatavoitteista. Lisäksi komissio antaisi edelleen delegoidun säädöksen, joka koskee muutosta puutuotteiden tilinpidosta hiiltä varastoivien tuotteiden tilinpidoksi. Tämä laajentaisi tuoteluokkia, joiden hiilensidontavaikutus otetaan mukaan kasvihuonekaasujen tilinpidossa.

Kolmanneksi valiokuntaryhmämme mielestä tässä siirretään EU:lle merkittävää määrittelyvaltaa maamme päästötavoitteista pitkäksi aikaa, ja samalla metsäsuvereniteettimme heikkenee. Perussuomalaiset vastustavat näin ollen päätäntävällän siirtoa EU:lle.

Neljänneksi muistutamme sekä valiokuntaryhmänä että eduskuntaryhmänä siitä, että ns. ensimmäisellä laskentakaudella 2021—2025 pysytään aiemmin sovitussa järjestelmässä. Vasta toisella kaudella, 2026—2030 päästötavoitteita kiristettäisiin tosissaan. Perussuomalaisten mielestä kohtuulliset siirtymäajat ovat sinällään usein perusteltuja, mutta tämä tekee myös poliittisesti liian helpoksi tehdä raskaita päätöksiä, kun käytännön toteutuksesta ja tulevien taloudellisten menestysten maksajista joutuvat päättämään vasta seuraavat hallitukset. Hieman samalla tavalla kuin nyt tehty velka on pois lapsiltamme, myös hallitusten seuraavien hallitusten puolesta tekemät sitovat päätökset ovat demokratian kannalta ongelmallisia.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 18.11.2021

Sheikki Laakso ps
Petri Huru ps